

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра французької філології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕРЕКЛАД НАУКОВИХ І ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Французька мова і література, англійська мова»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно),
перша – французька

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “27” серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Переклад наукових і технічних текстів
Викладач (-і)	Білас Андрій Андрійович
Контактний телефон викладача	0957040889
Е-mail викладача	bilas.andriy@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	щовівторка, о 15.00 год., ауд. 821 або на платформі zoom за лінком: https://zoom.us/j/2723886639?pwd=RIprQ0xiclFvcnZabU1Bd3doWmh2dz09
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні концепції розвитку сучасного перекладознавства у сфері перекладу науково-технічної літератури, специфіку спеціалізованої термінології та застосування перекладацьких трансформацій, закономірності функціонування одиниць мови на різних рівнях та техніки їх перекладу, аналіз труднощів перекладу складних граматичних, лексичних, термінологічних явищ французького науково-технічного мовлення. Зміст навчання включає формування у студентів системи поглядів про науково-технічну сферу, а також вивчення особливостей наукових і технічних текстів та їх відтворення в українсько-французькому та франко-українському перекладах та виконання повних письмових перекладів науково-технічних текстів з французької мови українською та навпаки. Тематика дисципліни базується на принципових положеннях перекладу наукових і технічних текстів. Практичні заняття охоплюють розгляд типових, новітніх, дискусійних та ін. концепцій французької наукової і технічної комунікації, а також особливості їхнього перекладу українською мовою. Курс передбачає опрацювання студентами лексико-граматичних та структурних аспектів типових франкомовних міжнародних наукових і технічних текстів. Зазначений курс спрямований на розвиток перекладацьких навиків, необхідних для наукового і технічного перекладу українською та французькою мовами. Курс викладається французькою та українською мовами.</p> <p>Ключові терміни: Traduction scientifique, traduction technique, communication technique, texte source, texte cible, publique cible, équivalence, skopos, transformation grammaticale, transposition, substitution, ajout, omission, stratégie de traduction, abréviation, calque, translittération, transcription, substitution lexicale, compensation, substitution contextuelle.</p> <p>Методи навчання: Інтерактивні практичні заняття, презентації, групова робота, індивідуальна робота, самостійна робота, тренінги, проекти, методи інтерактивного та інформаційно-комунікаційного на різних платформах за допомогою технічних та програмних засобів, передперекладацький/післяперекладацький аналіз, рольові перекладацькі ігри, рефлексія діяльності перекладання, саморефлексія перекладання, самонавчання (аналіз, синтез, спостереження, порівняння, абстрагування, узагальнення, моделювання тощо).</p> <p>Методи контролю: Тестування, письмова робота, письмовий фідбек до завдань, виконання індивідуальних завдань з перекладу.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувача вищої освіти системно-наукового розуміння теоретичних засад перекладу науково-технічних текстів, засвоєння достатнього мінімуму франкомовної спеціалізованої науково-технічної термінології, розвиток навичок свідомого відбору мовних засобів з урахуванням лексико-семантичних, граматичних та жанрово-стилістичних особливостей текстів на мові оригіналу і їх перекладу для формування перекладацької компетенції, необхідної для успішної фахової діяльності сферах наукового і технічного секторів господарювання та проведення наукових досліджень.

Основними **цілями** вивчення дисципліни є забезпечення студентів теоретичними знаннями у сфері наукової та технічної комунікації, пов'язані з особливостями науково-технічних текстів на лексичному, морфологічному, синтаксичному та жанрово-стилістичному рівнях, а також оволодінням навичками їх письмового перекладу; ознайомлення студентів із об'єктивними та суб'єктивними чинниками перекладу наукових і технічних текстів, із актуальними проблемами їх перекладу; формування практичних вмінь, які вони зможуть застосувати в професійній діяльності перекладача у франко-українському науковому і технічному просторі.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями з іноземної мови, мовознавства, літературознавства, перекладу.

ЗК 9. Здатність спілкуватися з професійних питань основною (французькою) та другою іноземними мовами.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях професійної або навчальної діяльності.

Фахові компетентності:

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 13. Здатність використовувати різноманітні перекладацькі прийоми та методи при перекладі текстів різних жанрів і стилів з французької мови на українську та з української мови на французьку.

Результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 20. Вміти застосовувати перекладацькі прийоми та методи для забезпечення перекладу текстів різних жанрів і стилів

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год.
практичні заняття	18 год.

самостійна робота		60 год.		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчан ня)	Обов'язкова / вибіркова	
8	035 Філологія	4	В	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		Лекції	заняття	Самостійна робота
Тема 1. <i>Науково-технічний стиль.</i> Основні положення перекладу науково-технічних документів. Місце науково-технічного перекладу в загальній системі перекладу. Причини типових перекладацьких помилок.		2	-	4
Тема 2 <i>Типи науково-технічних перекладів.</i> Перекладність науково-технічного тексту. Повний переклад. Реферативний переклад. Анотований переклад. Жанрова класифікація науково-технічних документів.		2	-	4
Тема 3. <i>Лексичні аспекти перекладу стилю науково-технічних документів.</i> Особливості перекладу поліеквівалентної лексики. Неологізми та способи їх утворення.		2	-	4
Тема 4. <i>Стандартизація термінології та лексикографія у перекладі науково-технічних текстів.</i> Склад науково-технічної термінології. Терміни як складові термінологічних систем. Терміни-словосполучення. Скорочення. Аббревіатури. Основні засоби перекладу термінів.		2	-	4
Тема 5. <i>Граматичні особливості стилю науково-технічної літератури та їх відтворення у перекладі.</i> Особливості структури речення науково-технічного тексту. Синтаксичні конструкції та звороти. Франко-українські еквіваленти деяких іменників, прикметників, прислівників, дієслів, типових для наукової та технічної літератури. Порядок слів. Використання активного стану замість пасивного. Мовлення від третьої особи.		2	-	4
Тема 6. <i>Переклад науково-технічної документації та патентів.</i> Особливості перекладу назв та найменувань.		2	2	4
Тема 7. <i>Роль машинного перекладу науково-технічної літератури.</i> Науково-технічні тексти та їх автоматизований переклад		-	2	4
Тема 8. <i>Процес перекладу статті з науково-технічної тематики.</i> Критерії якості науково-технічного перекладу		-	2	4
Тема 9. <i>Анотаційний та реферативний переклад науково-технічного тексту.</i> Анотація: специфіка змісту та форми. Підготовчий та виконавчий етапи перекладу. Основні вимоги до анотаційного та реферативного		-	2	4

перекладу. Розподіл інформації в тексті. Реферативний переклад науково-технічної інформації.			
Тема 10. <i>Лексичні труднощі науково-технічного перекладу.</i> Лексичні трансформації при перекладі: транскодування, калькування, контекстуальна заміна, смисловий розвиток, конкретизація, генералізація.	-	2	4
Тема 11. <i>Граматичні проблеми науково-технічного перекладу.</i> Граматичні трансформації при перекладі: перестановка, заміна, додавання, вилучення та комплексна трансформація.	-	2	5
Тема 12. <i>Особливості перекладу абревіатур і скорочень. Типи абревіатур і скорочень в англійській та українській мовах. Способи перекладу франкомовних абревіатур і скорочень.</i>	-	2	5
Тема 13. <i>Перекладацька діяльність:</i> Особливості повного письмового перекладу. Редагування повного письмового перекладу.	-	2	5
Тема 14. <i>Роль перекладача в процесі перекладу.</i> Перекладацькі стратегії та рішення. Чинники, які впливають на прийняття перекладацьких рішень.	-	2	5
Загалом	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу	<p>Система оцінювання дисципліни відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, що регламентовані в університеті: «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf?_gl=1*105ypmm*_ga*MTQ3NjUxNzQ0MC4xNTczOTg1NjI4*_ga_B6J5G9CVS8*MTcyNDIyMDQ0MC4zNS4xLjE3MjQyMjA2MzkuMC4wLjA. ; «Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyschoi-osvity.pdf?_gl=1*1yxalu1*_ga*MTQ3NjUxNzQ0MC4xNTczOTg1NjI4*_ga_B6J5G9CVS8*MTcyNDIyMDQ0MC4zNS4xLjE3MjQyMjA0NjEuMC4wLjA.</p> <p>По закінченні вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти отримують залік на підставі оцінок, отриманих за усне/письмове опитування на практичних заняттях (50 балів), індивідуальну (самостійну) роботу (25 балів), виконання підсумкової контрольної роботи (25 балів). Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за вивчення дисципліни, становить 100 балів.</p> <p>Система контролю знань студентів здійснюється через: поточний контроль – (1) усне опитування на практичних заняттях, (2) перевірка перекладів наукових і технічних текстів з французької на українську та навпаки та/або тестові завдання, які мають на меті</p>
-----------------------------------	---

	перевірити рівень теоретичних знань з курсу та практичних навичок володіння студентами основ перекладу наукових і технічних текстів; підсумковий контроль – підсумкова контрольна робота: тестові завдання, які охоплюють матеріал курсу.				
Вимоги до письмової роботи	Індивідуальна робота: Переклад 2/3 уривків тексту різної тематики з французької мови українською загальним обсягом 20000 знаків. *1 – робота не відповідає вимогам, зазначеним нижче; *0 – робота не здана.				
	Критерії/ бали	Дескриптори			
	Контент (має 25 балів)	5	4	3	2
	Цілісність і зв'язність тексту перекладу, відповідність оригіналу на змістовому рівні (5)	Переклад повністю відтворює зміст оригінального тексту. Цілісність та зв'язність не порушена.	Переклад передає зміст оригіналу, є цілісним та зв'язним, однак присутні певні розбіжності, що не впливають на розуміння тексту оригіналу.	Переклад містить помітні розбіжності зі змістом оригіналу. Цілісність та зв'язність тексту певною мірою порушена, що ускладнює розуміння оригінального тексту.	Переклад значно відрізняється від оригіналу за змістом. Цілісність та зв'язність тексту значно порушена.
Лексичний рівень (5)	У перекладі відсутні лексичні помилки. Значення слів точно відтворене	Присутні незначні лексичні неточності.	Значна кількість лексичних помилок, що призводить до помітних розбіжностей між перекладом та оригіналом	Велика кількість помилок в лексичному використанні, що суттєво впливає на розуміння перекладу.	
Грамотичний рівень (5)	Відсутність граматичних помилок.	Присутні незначні граматичні помилки.	Присутні серйозні граматичні помилки, що певною мірою порушують	Велика кількість граматичних помилок, що значно впливає на	

				цілісність та зв'язність тексту.	цілісність та зв'язність тексту.
	Збереження жанрово-стильових особливостей оригіналу (5)	Переклад зберігає або вдало компенсує жанрово-стилістичні особливості оригіналу.	Присутні незначні недоліки під час відтворення жанрово-стильових особливостей оригіналу.	Переклад має помітні відхилення від жанрово-стильових особливостей оригіналу.	Переклад великою мірою не відтворює жанрово-стильові особливості оригіналу.
	Якість висловлювання у перекладі (5)	Практично весь переклад сприймається як текст, написаний мовою оригіналу. В тексті перекладу є незначна кількість лексичних, граматичних чи пунктуаційних помилок.	Значні частини перекладу сприймаються як текст, написаний мовою оригіналу. В тексті перекладу є лексичні, граматичні чи пунктуаційні помилки.	Певні частини перекладу сприймаються як текст, написаний мовою оригіналу. В тексті перекладу багато лексичних, граматичних та пунктуаційних помилок.	Майже весь текст сприймається як переклад; наявні суттєві лексичні, граматичні та пунктуаційні помилки.
	<p>Підсумкова контрольна робота:</p> <p>Тестові завдання: тест складається з 25 завдань формату «множинний вибір», виконання яких демонструє рівень здобутих під час лекційних, практичних занять та самостійної підготовки знань. Правильний варіант відповіді оцінюється в 1 бал. Максимальний бал – 25.</p>				
Практичні заняття	<p>Усне опитування та дискусія з питань практичного заняття реалізує поточний облік успішності студентів на основі чотирибальної шкали оцінок за виконання того чи іншого виду завдання з перекладу.</p> <p>Усне/письмове опитування:</p> <p>«відмінно» (5) здобувач освіти отримує за вичерпну відповідь за умови її оформлення відповідно до норм усного/писемного французького мовлення, використання відповідної термінології.</p> <p>«добре» (4) – за повну відповідь, що характеризується використанням відповідної термінології, проте з однією-двома змістовими неточностями, незначною кількістю мовних помилок.</p>				

	<p>«задовільно» (3) – за неповну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей і незначну кількість мовних помилок, задовільне використання відповідної термінології.</p> <p>«незадовільно» (2) – за часткову, з грубими змістовими недоліками відповідь, або за її невідповідність питанню чи відсутність взагалі; відповідь, що містить значну кількість помилок, що унеможливають розуміння змісту висловленого.</p> <p>Індивідуальні роботи з перекладу з французької на українську та навпаки перевіряються на повноту і адекватність перекладу.</p> <p>Тестові завдання формату «множинний вибір», які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з теми практичного заняття.</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю: залік</p> <p>Форм здачі: комбінована</p>

7. Політика навчальної дисципліни

<p>Курс читається французькою та українською мовами.</p> <p>Здобувач вищої освіти повинен добросовісно готуватися до всіх видів контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.</p> <p>Порушення академічної доброчесності регламентується Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf</p> <p>Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-indyvidualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyilia-stefanyka.pdf</p> <p>Порядок перезарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyilia-stefanyka.pdf</p> <p>Здобувачі вищої освіти, які не набрали 50 балів за відомістю №1, мають право перескласти екзамен за відомістю №2.</p> <p>Здобувач вищої освіти, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf?_gl=1*19w0vn6*_ga*MTQ або відраховується з навчального закладу.</p> <p>На консультаціях викладача здобувачі вищої освіти мають можливість відпрацювати заняття, які були пропущені з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі в процесі підготовки до практичних занять та при виконанні тестових завдань.</p> <p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів</p>
--

академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з цими положеннями і принципами можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#).

Після вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти мають можливість оцінити якість її викладання у Системі дистанційного навчання за допомогою окремого елемента «Опитування».

8. Рекомендована література

1. Будас Ю. О. Les français des affaires. Ділова французька мова. Вінниця, 2017. 123 с.
2. Колечко О. Д., Крилова В. Г. Ділова французька мова. Київ, 1999. 359 с.
3. Білас А. Ділові документи у франко-українському перекладному вимірі. Advanced discoveries of modern science: experience, approaches and innovations: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the IV International Scientific and Theoretical Conference, August 11, 2023. Amsterdam, The Netherlands: European Scientific Platform. P. 134-135.
4. Білас Андрій. Проблематика перекладу технічних текстів. Integration of Education, Science and Business in Modern Environment: Summer Debates: Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Internet Conference, August 3-4, 2023. FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine, P. 109-110.
<http://www.wayscience.com/wp-content/uploads/2023/08/Conference-Proceedings-3-4-August-2023.pdf>
5. Dussart André. La traductologie et la traduction technique ou scientifique. In: Équivalences, 27e année-n°2 ; 28e année-n°1, 1999. S'en sortir... Hommage à Roger Goffin, sous la direction de Erika Schmatz et Jean-Pierre Van Noppen. pp. 99-110.
www.persee.fr/doc/equiv_0751-9532_1999_num_27_2_1218
6. Pop, M. (2020). Stratégies pédagogiques de la traduction spécialisée en filière LEA : Le projet en classe de traduction technique. LITERA.
<https://www.semanticscholar.org/reader/283693ead612d222e4e6fb2a3a17041831811cd>
7. Minacori-Vibert Patricia. La traduction scientifique et technique : la notion de texte et ses implications pédagogiques. Revue des lettres et de traduction. N° 7 (2001), pp. 87-110.
8. Schnell Bettina et Rodriguez Nadia. L'enseignement de la traduction scientifique : précisions conceptuelles, considérations épistémologiques et implications pédagogiques. Panace@. Vol. IX, n.o 26. Segundo semestre, 2007.
https://tremedica.org/wp-content/uploads/n26_tribuna-SchnellRodriguez.pdf
9. Стрілець-Запотічна Н.Я. Переклад науково-технічної літератури: навч. посіб. для студентів 5-го курсу фр. філології . Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Каф. фр. філології. Львів : Сорока Т. Б. [вид.], 2014.

Викладач: Андрій Білас, доцент кафедри французької філології